

Kim Kielsens nytårstale

Taler

Kim Kielsen
Formand for Naalakkersuisut

Dato

1. januar 2016

Asasakka inuiaqatikka,

Ukioq 2015 pisoqarfioqisoq qaangiuppoq ukiorlu 2016 neriunnermik isumalluarnermillu nassatalik aallartippoq. Neriuppunga eqqissinartumik qamuunalu pissarsinartumik juullisiorluarsimassasusi.

Inuiaqatigiinni aningaasarsiornikkut siuariartornissaq pilersinniarlugu maanna Naalakkersuisut ukiup qaangiuttup ingerlanerani piareersagassatut siunniussimasatik siulliit aallartereersimalerpaat. Aqqutissaq siunniussarput suli takigaluaqisoq, pilersaarutivut naapertorlugit pisussatut aaqqissuussavut siulliit maanna aallartisarneqalereerput. Suliniutit ukioq manna ingerlaqqissapput. Sanaartugassat aallartinneqareersut kingunissaat malunniuteqalereerput, takornariaqarnerup aatsitassarsiornerullu iluanni siuariartortoqarsimanagera aamma malunnarsereerpoq.

Nuannaarutigaa suliffissaaleqineq annikilliarformamat tamassumap ersersimmagu Naalakkersuisut suliffissaaleqinerup akiorniarnernanut anguniagaat iluatsikkiartormat – tassunga uniinnassanngilagut.

Attaveqaqatigiinneq

Aasaq malunnartumik takornariat Nunatsinnukartartut amerleriarsimapput, tamannalu nuannaarutissaavoq – taamaattoq angallannikkut attaveqaatit suli ilungersunarput. Siunissami billetsit akiinik pitsaanerusunik nunallu immikkoortuini amerlanerusuni toqqaannarnerusumik angalasoqarsinnaalernissaanik pilersitsisussamik mittarfiit aaqqissugaanerata nutaaq Inatsisartuni amerlanerussuteqartumik tapersorneqartumik akuerineqarpoq. Aaqqissugaaneq taamaattoq siunissami takornariaqarnermut inuussutissarsiornermullu pitsaanerusumik atugassaqartitsilissaaq

annertunerusumillu ineriartortitsissalluni.

Nunatsinni aningaasarsiornikkut unammillernartumik atugaqartilluta inuussutissarsiordermi sukarsuit sisamat – aalisarnej, aatsitassarsiornej, takornariaqarnej suliffissuaqarnerlu – pitsaasumik ineriartortitsivigineqarnissaasa qulakkeernissaat pingaaruteqarlunnartuuvoq.

Aatsitassarsiornej

Ukioq qaangiuttoq aatsitassarsiornikkut pissanganartorsiorfiusimavoq. Aatsitassat akiisa nunarsuarmi apparuttorderanni nunanit allanit Nunatta soqutigineqarnera qujanartumik annikillisimangilaq. Nunatut aatsitassarsiorfiusutut isigineqarnerput patajaatsumik utersaaqqippoq. Rubininik piiasoqalersimavoq, Anorthosit-imillu ukiup naanerani piiasoqalernissaa naatsorsuutigineqarluni. Ukioq manna Kuannersuarmi piiaffealernissamat qinnuteqaat tigussangavarput aamma Avannaarsuani aqerlumik zinkimillu piiaffealernissamat qinnuteqaat aalajangiiffigisassatta ilagaat.

Aatsitassarsiornej eqqarsaatigalugu Naalakkersuisut siunniussimasaat ersarillunnarput:

Siuarsaasoqassaaq, ineriartortitsisoqassaaq aamma suliffissaqartitsisoqassaaq kiisalu royalty-t akileraarutillu inuiaqatigiinnut Nunattalu karsianut isertitsissutaassapput. Aatsitassarsiornerullu ilorraap tungaanut inerisarnerani pingaarnertut nunanit allanit aningaasaliisoqarnissaa pisariaqarpoq. Nunanit allanit aningaasaliisartut Nunatsinnik soqutiginninnerisa attatiinnarnissaat qulakkeerniarlugu Nunatsinni aatsitassarsiornernikkut patajaatsumik atugassaqartitsinissaq Naalakkersuisut sulissutigaaq.

Inuiaqatigiinni nammaneqarsinnaasumik sapinngisarlu tamaat avatangiisitsinnik pinngortitatsinnillu, minnerunngitsumillu Nunatsinni najugaqartunik, ataqqinnissuseqartumik aatsitassarsiornikkut ineriartortitsisoqassaaq. Taamaammat pissusissamisoortutut isigalugu erseqqissaatigissavara – isumannaallisaaneq, peqqinnissaq, avatangiisit inuiaqatigiillu nammassinnaasaat eqqarsaatigalugit illersorneqarsinnaasumik isumannaatsumillu inatsisillu piusut malillugit aatsitassarsiornerit tamarmik ingerlanneqassapput.

Aalisarneq

Inuussutissarsiutini aalisarneq Nunatsinnut atatitsisuuvoq, ukiorpaaluillu suli taamaakkallassaaq. Inuiaqatigiittut aningaasarsiornikkut taamatut ataasiinnarmik isertitaqarfeqarnissaq qimanniartariaqarparput mianernartumillu inissimatitsisarnera qaangerniartariaqarlutigu.

Taamatut oqareeraluarlunga oqaatigisariaqarpara raajaqassuseq sivisuumik appariartuinnarsimagaluartoq, maanna raajartassiinissamut biologit siunnersuinerat naapertorlugu 50 procentimik qaffariarsimasoq nuannaarutissaammat. Raajartassat amerlinerat aningaasarsiornitsinnut iluaqutaassaaq suliffissaqartitsissaarlu.

Inuussutissarsiornermik ingerlataqartut pitsaanerpaamik sinaakkutassaqartinnissaat qulakkeertariaqarparput taamaattumik 2016-mi inuussutissarsiornermut inatsisit annertuumik nutarterneqassapput, tassanilu nalikillilerisarnermut malittarisassat allanngortinneqassapput, taamaasilluni nunatsinni suliffeqarfimmik ingerlatsinissaq akilersinnaanerulissalluni.

Suliffeqarneq

Naalakkersuisut Nunatsinni suliffeqarneq nutarsaavigileruttorpaat. Nunatsinni suliffissaaleqisut pitsaanagerusumik periarfissinniarlugit pitsanngorsaalluni aaqqissuusseqqinneq tamanna annertoorujussuuvoq. Suliffissaaleqisut ikiliartorput, kisianni suliffissarsiortut 3.000-it sinneqartut suli amerlavallaqaat.

Sapinngisamik ikinnerpaat suliffissaaleqissasut anguniarparput, anguneqassappallu suliffeqarnerup aaqqissuussaanerata annersaa inerisarneqartariaqarpoq. Sulisinnaasut suliassaqarfinni suliffissaqartitsisuni siunissami suliffittaarsinnaalertariaqarput. Taamaammat Suliffissaqartitsiniarnermut Periusissiami qitiulluinnarput piginnaasaqarnerulerneq, nuttarsinnaaneq imminermullu naapertuuttumik suliffittaarsinnaanissaq.

Aaqqissuusseqqinnerit

Naalakkersuisut soraarnerussutisiat siusinaartumillu soraarnerussutisiat pillugit ukiaq aaqqissuusseqqipput. Soraarnerussutisianik aaqqissuusseqqinnermut tassunga pingaarutilinnut ilaavoq aapparizat isertitaat apeqqutaatinnagit soraarnerussutisiaqartoqarsinnaalerna.

Tamanna ukiorpassuannortuni utoqqarnit ujartorneqarsimavoq, taamatut periarfissiineq utoqqaat naligiinnerusumik inuuneqalernissaannut aqutissiueqataassaaq

Naalakkersuisut aaqqissuusseqqinnertik ukioq manna nangeqqissavaat, tamatumuuna missingersuusiortarnermut inatsit nunanilu allani soraarnerussutisianik ileqqaarutinut akileraarusersueriaaseq iliuuseqarfigniarlugit suliniuteqassaagut.

Kommunit

Naalakkersuisooqatigiinnissamut isumaqatigiisummi allassimavoq Qaasuitsup Kommuniata avinneqarnissaa pillugu innuttaasut taasitinneqarsimanerat ataqqineqassasoq.

Tamannali qaammarsaalluarneq tunngavigalugu pissasoq pingaartinneqarpoq. Taamaammatt kommuneqarfinnik avitsinissamut sunniutissat suunersut qulaajarniarlugit misissuisoqaleruttoq.

Ukioq manna Naalakkersuisut qulaajartussaavaat kommuneqarfinni suliaasarfiit sorliit siulliullugit kommuneqarfinnut agguanneqassanersut. Pilersaarutigineqarpoq tamakku pissasut 2017-imut aningaasanut inatsisissap piareersarneqarneranut atatillugu.

Kalaallit Danmarkimut nutsernerat annikilleriarsimagaluartoq, taamaattoq Nunatta Innuttai suli ikiliartorput, tamannalu atugartuussutsimut innuttaasullu ukiumikkut aggulussimanerannut siooranarpoq inuppasuit sulisinnaasut Nunarput qimagarmassuk. Taamaattumik ineqarnikkut isumaginninnikkut suliffeqarnikkullu neqeroorutit ingerlaavartumik pitsanngorsaaffigisariaqarpagut.

Naatsumik oqaatigalugu inuuniarnikkut atukkat sutigut tamatigut pitsanngorsartuariaqarpagut. Taamaammatt aaqqissuusseqqinnerit

tamakkunuunatigut aallartisarniarpagut.

Ilinniartitaaneq

Ilinniagaqarusuttut amerlanerusut ilinniagaqalissapput. Ilinniagaqarnerup siunissaq isumannaannerusoq ilaqutariittullu toqqissisimasumik atugaqarnissaq qulakkeertarpaa. Ilinniagaqarneq – assassorluni atuagarsorlunuunniit – amerlasuunik iluaqutitaqarpoq toqqissisimasumillu pitsaasumillu inuuneqalernissamut aqqutissaalluni qularnaannerpaaq.

Taamaattoq meeqqat atuarfiannit naammassisartut amerlavallaat piginnaasaqarnerulersitsisumik ilinniagaqalernissamut periarfissaluppallaartarput. Inuusuttut angusarissarusullutik takorluuisarnerannut taamatut angusalunneq unissaataasarpoq. Meeqqat atuarfiat inuusuttuaqqanik ilinniagaqalernissaminnut piareersimasunik amerlanernik inerartitsisariaqarpoq, tamannalu pissaaq ilaatigut ilinniartitsisut aqutsisullu piginnaasaqarnerulersinnerisigut, angajoqqaanik pitsaanagerusumik suleqateqarnikkut, pitsaanagerusunillu atuartitsissuteqalernikkut.

Taamaammat Naalakkersuisut meeqqat atuarfiannik inerisaanissamut aallussinerput peqataasunillu pitsaasumik oqaloqateqartarnerput nuannaarutigaa.

Nunatta qaamasumik toqqissisimasumillu siunissaqalernissaanut tunngavissaliinissamut tamatta akisussaassuseqarluta tunniusseqataanissarput pingaaruteqarpoq. Taamaammat Naalakkersuisut Ilinniartitaaneq pillugu Periusissiaata politikikkut partiinik tamanik isumaqatigineqarnera tulluusimaarutigaa. Ilinniartitaaneq pillugu Periusissiap siunertaraa ilinniartitaanikkut inuussutissarsiutini pioreersuni nutaanilu suliffissaqalernissamut periarfissarissaarnerulernissaq. Tamatumunnga atatillugu Naalakkersuisut Nunatsinni Danmarkimilu ilinniartut naapeqatigisarsimavaat ilinniareernerme nunatsinnik ineriartortitseqataanissap pingaaruteqassusia oqaluserisarsimallugu. Ukiuni makkunani ilinniagaqarlutik naammassisut aatsaat taamak amerlatigilermata nuannaarutigaa. Angusarissaarneq tamanna ataatsimoorluta sanarfeqqissavarput.

Meeqqat

Tamakku takullugit isumalluarlungalu neriuteqarpunga tamatta pitsaanagerusumik siunissaqartugut, naak ilungersunartorpassuarnik suliaasaqaralualuta. Meerartatta atugaat Danmarkimi Nunatsinnilu tusagassiorfinnit ukiaq manna sammineqangaatsiarput. Meerartavut uanga uummatinnit kaanngartussaangimmata aalajangersimavunga Naalakkersuisuni suliniutitsinni ukioq 2016 meeqqat ukiorissagaat, Naalakkersuisunilu meeqqat immikkut sammineqassasut.

Sumiginnaaneq meeqqanillu atornerluineq pinaveersimatinniarlugit sullissineq ingerlapparput, ilaatigut meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit atuartitsinikkut, sullissisut piginnaangorsarnerisigut, ilaqutariit katsorsartinnissamut siunnersorneqarnissamullu periarfissaasa annertusarnerisigut minnerunngitsumillu inersimasut meeraanermi kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimanermi kingunerlutsitsisut katsorsarneqarnissaanut suliniuteqarnikkut. Tamanna Nunani Avannarlermiunit maluginiarneqarsimavoq, suliniutigut ilaarlugit katsorsaanissaq siunertaralugu angalasartoqatigiinnik pilersitsinissamut periarfissarsiulersimallutik.

Naalakkersuisut ilisimavaat ajunngitsunik suliniuterpassuaqaraluartoq suli meeraqartoq sumiginnarneqartartunik kinguaassiutitigullu atornerlunneqartunik. Inuiattut uittariaqarpugut! Annersaanerit, kinguaassiutitigut atornerluinerit alianaqisumik amerlavallaqaat. Inoqatittinnut meeqqatsinnullu atornerluisarnerit akuerineqarsinnaangillat! Atornerluisoqannginnissaa anguniarlugu immitsinnut nakkutigalutalu paarisariaqarpugut.

Aatsitassat ikummatissarlu nunatsinni pisuussutini pingaarnepaajunngillat. Inuit pingaarnepaajupput! Nunatsinnimi meerartavut, illit aamma uanga peqatigiilluta pisuussutini pingaarnersaavugut.

Qanormi iliorluta inuit pisuussutivut paaralugillu ineriartortissinnaavagut?

Meerartavut isumagissavagut paaralugillu – pitsaasumik meeraanissaat, patajaatsumik perorsarnissaat ilinniagaqarluarnissaallu angajoqqaajusugut ilinniartitsisut peqatigalugit isumagissavarput.

Ingerlalluartut aamma amerlaqaat, tassuuna sulilluartorpaassuusuni nalunngilara – tamakkua ingerlatiinnassavagut! Qujanaq taamannak

tunniussimatigalusi sulilluarassi. Meeqqat pitsaasumik peroriartortinnissaannut pikkoriffeqartut amerliartuinnartut pinngitsoorsinnaangilavut.

Tamatta pitsaanerulaartumik sutigut tamatigut iliortarutta, immitsinnullu paarilluarnerularluta, taava inuttut, nunatta inuiattullu namminersulivinnissatsinnut aqqut oqinnerulissaaq. Ataatsimoorluta tamatta ikioqatigiinnikkut tapersersoqatigiinnikkullu suliniutinik pimoorussilluta, namminersorneq siunnerfigalugu suliaq ingerlatiinnassuarput. Uagummiuna nammineq tamattaallutalu nukissaqarnitsigut namminersulivissinnaasugut – Nunarput meeqqattalu siunissaa pillugu.

Ikioqatigiinneq

Nunatsinni sila unammillernartorpassuarnik nassataqarsinnaasarpoq. Assersuutigalugu Tasiilaq ukiup naajartornerani Piteqqamik sakkortoqisumik eqqugaavoq. Qujanartumik inunnik ajoqusertoqanngilaq atortutigulli aseruatiternerit ikinngillat.

Taamaalisoqartillugu ataatsimoortariaqarpugut ikioqatigiillutalu. Ataatsimoornitsigummi nukiit katersortarpagut suliassat inornarpasissut sularisinnaangorlugit.

Taalliorsuattali ilaat Henrik Lund taalliani ima oqaasertalersorsimavaa:

Nukiit kattuttut artuugaanik
Qanga maani tusarpugut aat?

Nangaasoornata sapiiserluta
Ajunnginneq taava pisássaássavoq.

Piginnaasaq taannaqqissaaq Issittumi marsimi unammiaaartoqalerpat – Arctic Winter Games-eqalerpat - pisariaqartipparput. Nunatta oqaluttuarisaanerani pisussani taamaattuni aatsaat taamak annertutigisumik pisoqartussavoq, pisussaq Naalakkersuisunit, Kommuneqarfik Sermersuunit, namminersortunit Namminersorlutillu Oqartussat suliffeqarfiutaannit aningaasaliiffiqeqarpoq.

Aaqqissuussinermi timersuutit 15-it unammissutaassallutik, kulturikkut aaqqissuussisoqassaaq, 2000-it missaannik tikeraartoqassamaarpugut

namminnerlu piumasutsimik sulisussat 1500-t pisariaqartinneqartussaapput. Suliassaq annertoq ataatsimoorluta ikioqatigiilluta suliassaraarput. Taamaammat Naalakkersuisunit kaammattorumavassi pisinnaasut tamassi sapinngisassinnik ikiuteqqullusi.

Nunarsuarmioqataaneq

Nunarsuarmioqataavugut. Taamaammat peqqarniisaarniartoqartillugu attorneqaatigisarparput, soorlu qanittukut Parisimi siornalu ukiup aallartinnerani Københavnimi taamatut pisoqartoq.

Peqqarniisaarniarnerit tamat oqartussaaqataanerannik pisinnaatitaaffitsinnilu innarliiniarneruvoq. Qunusiarineqassanngilagut! Tamat oqartussaaqataanerit nukittoqutigaarput tamannalu illersussavarput - ataatsimoorluta.

Silap pissusaa pillugu Parisimi isumaqatiginninniarnierit decembarimi ingerlanneqarput. Nunat inuusa pisinnaatitaaffii suliffissuaqarnikkullu ineriartortitsisinnaatitaanerit Paris-imi isumaqatigiissummi ilaatinneqanngillat. Paris- imili isumaqatigiissut silap pissusaata allanngoriartorneranut sunniutaanullu pakkersimaarinninniarniermi ilorraap tungaanut alloriarneruvoq. Eqqaamassavarput silap allanngoriartorneranik qanimut misigisaqartut tusarnaarnissaat pingaaruteqarmat takusaannik misilittagaannillu ilinniarfigissallutigik.

Aatsaammi taamaaliornikkut silap allanngoriartornerata nunarsuatsinnut sunniutai tamaakkiisumik takusinnaalissavarput paasisinnaallugillu.

Naggasiut

Nalliuttuni nunaqqativut nunani allaniittut eqqaamasarpagut. Immaqa ilinniariarsimapput, imarsiortuunertik pissutigalugu angalallutik nunassissimallutilluunniit. Nunaqqateqarpugulli aamma peqqissariarnertik pissutigalugu ilaquuttatik qimallugit juullisiortariaqartunik. Ulluni makkunani soorunami eqqarsaatitsinniipput.

Ukiumi qaangiuttumi akornatsinniikkunnaartut ikinngeqaat, taamaalilliutalu inuiattut piitsunnguallappugut. Qimagaasut eqqaamanaqaat. Ingerlariaqqinnissaannut nukissaqarluarnissaannik kissaappakka.

Naalakkersuisut innuttaasullu tamarmik sinnerlugit Ataqqinartorsuaq Dronningi kunngikkormiullu ilaqutariit, Folketingi, danskit naalakkersuisui, Lagtingi, Savalimmiunilu Naalakkersuisut kiisalu danskit savalimmiormiullu tamarmik inuulluaquakka.

Minnerunngitsumik Nunaqqatikka tamarmik sumiikkaluarpata qujassuteqarfigerusuppakka, tamassi inuiaqatigiinnut tunniussaarpusi meerartatta Nunatsinnik ingerlatitseqqinnissaanut.

Aningaasaqarnikkut siuariartorneq inuussutissarsiutinilu ineriartorneq qulakkiissavarput meerartagut toqqissisimanartumik siunissaqartinniarlugit. Ilinniartitaanerup pitsaanerpaajutinniarnissaa qulakkiissavarput meerartavut kissaatiminnik ilinniagaqarsinnaaqqullugit. Angajoqqaat pisariaqartitaminnik ikiorneqarsinnaanissaat qulakkiissavarput meerartatta tamat oqartussaaqataanerat tunngavigalugu inuiaqatigiinni nunarsuarmioqataallutik nukissaqarnissaat anguniarlugu pitsaasumik peroriartorsinnaaqqullugit. Allatut oqaatigalugu; meeqqatta toqqissisimasumik avatangiiseqarnissaat pillugu akisussaaffimmik tigusissuugut iliuuseqarnerussaagullu.

Meeqqammi tamarmik naleqarput!
Tamatta pisussaaffeqarpugut paarissallugit. Tassa susassaqaqatigiinneq,
Nunatta Nukinga!
Namminiilivinnerullu siunissai.

Aningaasarsiornikkut nammineersinnaarusunnitsinni inerniliinissanut naapititseriarfissanut akisussaasuuvugut. Tamanna akisussaaffimmik tigusinikkut suleqatigiinnikkullu anguneqarluarnerusinnaavoq.

inuppalaassusermik asanninnermillu takutitsilluta ikioqatigiinnitsigut. Inuiattut assigiinngitsunik suliassaarpugut ataatsimoorluta naaperiagassatsinnik. Ataatsimooruttami angusaqarluarnerussuugut meeqqatsinnullu siunissaq qaamanerusoq ornissallutigu.

Namminiilivinnissap aqqutaani assigiinngitsunik nalaataqartassagatta taamaamat taalliortorsuatta ilaata Aggo Lyngep taalliaasa ilaat eqqarsaatinniitippara:

Nikalliuutigeqinatigik ataasiarlutik kukkuppata,
Nikalliuutigeqinatigik aamma kukkoqqikkaluarpata,
Ajorsassanngillat!
Ajugaassapput!
Namminneq pillutik! uagullu pilluta!
Uagut inuiaqataasugut illersussavavut,
Ajugaassapput!

Taamatut oqaaseqarlunga Nunatsinni innuttaasusi tamassi ukiortaami
pilluaritsi.

Guutip Nunarput inuilu sernigiligit.

Kilde

naalakkersuisut.gl

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Nytårstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kim-kielsens-nytarstale-2016>